

Hallituksen esitys Eduskunnalle metsänparannuslaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on, että nykyisen vuoden 1968 alusta voimassa olleen metsänparannuslain tilalle säädettäisiin uusi laki. Nykyisen lain pääperiaatteet kuitenkin säilytettäisiin.

Esityksen mukaan valtion rahoitus olisi suurin yksityistaloudellisesti heikoimmin kannattavissa työlajeissa ja metsätaloudellisilta olosuhteiltaan heikoimmilla alueilla. Kaikilta metsänparannushankkeilta edellytetään kuitenkin, että ne ovat kansantaloudellisesti kannattavia.

Rahoitusehtoihin ehdotetaan tehtäväksi työläjikohtaisia ja alueittaisia muutoksia. Avustus ehdotetaan myönnettäväksi saman rahoitusvyöhykkeen sisällä kaikille maanomistajille prosentuaalisesti samansuuruisena.

Lakiehdotuksessa on pyritty myös selkiyttämään maanomistajan oikeusasemaa sekä uudistamaan muutoksenhakujärjestelmä.

Uusina metsänparannustyölajeina tulisivat lakiin sisällytettäväksi metsäojituksen kunnostus, pystypuiden karsinta ja kulutus. Säännökset, joiden mukaan peltojen metsitys tehdään kokonaan valtion avustusvaroin, ehdotetaan poistettavaksi. Nykyisiä työlajeja, metsäojitusta, luontaisen uudistumisen edistämistä, metsänviljelyä, taimikonhoitoa, lannoitusta sekä metsäteiden tekemistä

tulotaisiin jatkamaan. Jako peruslannoitukseen ja kasvatuslannoitukseen poistettaisiin.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa on eduskunnalle annettu esitys laiksi keskusmetsälautakunnista ja metsälautakunnista. Esityksen mukaan piirimetsälautakunnat ja keskusmetsälautakuntien metsänparannuspiirit yhdistettäisiin metsälautakunniksi.

Päätökset metsänparannusrahoituksesta ja huomattavalta osin muutkin yksittäisiä hankkeita koskevat päätökset tehtäisiin metsälautakunnissa.

Lain täytäntöönpanon yleinen johto tulisi ehdotuksen mukaan kuulumaan maa- ja metsätalousministeriölle. Metsänparannusvarojen suuntaamisesta työlajeittain ja alueittain päätettäisiin maa- ja metsätalousministeriön vuosittain vahvistamassa työohjelmassa.

Metsähallitus toimisi tilivirastona, valvoisi metsänparannustoimintaa ja antaisi metsänparannustoimintaa koskevat ohjeet. Keskusmetsälautakunta ohjaisi metsälautakuntien metsänparannustoimintaa sekä huolehtisi metsänparannustöiden työmenetelmien kehittamisestä ja koulutustöiminnasta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivästä heinäkuuta 1986.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Maamme kansantalouden kehitys on jatkuvasti ollut suuresti riippuvainen metsävaroihimme perustuvasta teollisuudesta ja viennistä. Metsät ovat edelleenkin tärkein uudistuva luonnonvaramme.

Valtion varoin on rahoitettu yksityismetsien metsänparannustöitä jo 55 vuoden ajan. Tavoitteena ollut puuntuotannon lisäys on toteutunut hyvin. Valtakunnan nykyisen alueen puuston vuosikasvu on noussut vuoden 1929 53 miljoonasta kuutiometristä vuoden 1984 68 miljoonaan kuutiometriin. Metsänparannustöiden vaikutukseksi arvioi-

daan runsaasti yli puolet kasvunlisäyksestä. Metsien tuoton kohottamiseen ja kulkuyhteyksien parantamiseen on kuitenkin vielä paljon mahdollisuuksia.

Pitkän aikavälin ennustect osoittavat metsäteollisuustuotteiden kulutuksen kasvavan tärkeimmillä markkina-alueillamme. Tehostetusta puuntuotannosta ja metsävarojen hyväksikäytöstä huolimatta eivät Euroopan metsävarat riitä tyydyttämään kasvavaa kysyntää, joten raakapuun ja puunjalosteiden tuontitarve Euroopassa kasvaa. Kun lisäksi otetaan huomioon varautuminen puun energiakäytön lisäämiseen, voidaan puuntuotantoa raakapuun ja puunjalosteiden kysynnän puolesta edelleenkin lisätä. Esityksen tavoitteena onkin osaltaan vaikuttaa siihen, että metsien kasvu kohotettaisiin vuoteen 2000 mennessä noin 72 miljoonaan kuutiometriin vuodessa.

Puuntuotannon määrällisen lisäämisen ja puutavaran kuljetusolosuhteiden parantamisen ohella metsänparannustoilla, erityisesti pystypuiden karsinnalla ja hyvälaatuisten metsiköiden lannoituksella, pyritään edistämään sitä, että päätehakuista saataisiin yhä enemmän korkealaatuista, järeää puutavaraa.

Maanomistajat harjoittavat metsätalouttaan lähinnä yksityistaloudellisin perustein. Osa metsänparannuslain mukaisista metsänparannustoista on sellaisia investointeja, joiden tulokset ovat maanomistajan kannalta saatavissa vasta pitkän ajan kuluttua ja yksityistaloudellinen edullisuus on muutoinkin heikko. Sen sijaan arvioitaessa metsänparannustoiminnan hyötyjä kansantalouden kannalta, voidaan tarkastelu ulottaa pitkälle aikavälille ja koko maan puitteisiin sekä ottaa tarkastelussa huomioon myös toiminnan välilliset yhteiskunnalliset hyötyvaikutukset.

Metsänparannustoiminnan edistämisellä ja rahoitustuella pyritäänkin siihen, että kansantalouden kannalta tarkoituksenmukaiset metsänparannushankkeet saadaan myös yksityistaloudellisesti perustelluiksi ja maanomistajat suhtautumaan niihin myönteisesti. Hankkeiden aikaansaamiseksi suoritetaan niiden suunnittelu ja työnjohto kokonaan valtion varoilla. Yksityistaloudellisen kannattavuuden tasoittamiseksi tuetaan hankkeiden toteuttamista avustuksin ja lainoin. Tältä osin rahoitussäännökset on laadittu siten, että yksityistaloudellisesti heikoimmin kannattavia ja hitaimmin tuloja tuottavia sekä kasvuolosuhteiltaan heikoimmilla alueilla toteutettavia toimenpiteitä tuetaan enemmän kuin niitä toimenpiteitä, joista koitua hyöty on suurempi tai nopeammin saatavissa.

Maatalouden mahdollisuudet ylläpitää maaseudun väestöpohjaa ja elinkeinotoimintaa ovat muun muassa ylituotanto-ongelmien johdosta pienentymässä. Sen sijaan metsätalouden kehittämiseen on edelleenkin mahdollisuuksia. Jo tähänkin mennessä metsänparannustoiminnalla on voitu edistää huomattavassa määrin aluepoliittisia tavoitteita olosuhteisiin nähden luontaisella ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Metsänparannustöiden antamien työtilaisuuksien ja tulojen merkitys on ollut suhteellisesti suurin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Aluepoliittiset tavoitteet on lakiesityksessä otettu huomioon erityisesti metsänparannustuen alueellisessa porrastuksessa. Tulo- ja menoarviossa myönnettyjen metsänparannusvarojen jakamisesta alueittain ja työläjeittäin päätetään maa- ja metsätalousministeriön vuosittain vahvistamassa työohjelmassa. Työllisyysnäkökohtien huomioon ottaminen pyritään varmistamaan vielä hankkimalla työohjelmasta nykyisen käytännön mukaisesti työvoimaministeriön lausunto.

2. Metsänparannustoiminnan kehitys ja tulokset

Ensimmäinen metsänparannuslaki, "laki varojen varaamisesta soiden kuivatukseen metsätaloudellisia tarkoituksia varten sekä muiden tuottamattomien tai vähätuottoisten metsäalojen saatamiseen tuottavaan kuntoon" (140/28) annettiin vuonna 1928. Laki oli määräaikainen, kuten seuraavien neljän vuosikymmenen aikana yleensä viideksi vuodeksi annetut laitkin. Nykyinen metsänparannuslaki (413/67), joka on ensimmäinen pysyvä laki, tuli voimaan vuoden 1968 alusta.

Luonteenomaista lainsäädännön kehittymiselle on ollut kehitysalue- ja työllisyyspoliittisten näkökohtien voimakas korostuminen sekä rahoituksen piiriin hyväksytyjen työmuotojen määrän vähittäinen lisääntyminen. Yksityismaiden metsänparannustoiminta aloitettiin vuonna 1929 metsäojitus- ja metsitystöillä. Vuonna 1931 säädettiin metsityksessä käytettävät siemenet ja taimet maksettaviksi kokonaan valtion varoista. Taimikonhoitotyöt aloitettiin työllisyysvaroilla vuonna 1946. Metsäautoteiden rakentaminen otettiin lakiin vuonna 1948, taimikonhoito ja metsänlannoitus vuonna 1968 sekä luontaisen uudistumisen edistäminen vuonna 1977.

Yksityismailla on toteutettu metsänparannustöitä työläjeittäin tarkasteltuna seuraavasti:

	yhteensä vuodesta 1929 alkaen	keskimäärin vuosina 1980—1984
metsäojitusta	3 600 000 ha	69 000 ha
metsänviljelyä	730 000 ha	29 000 ha
taimikonhoitoa	2 900 000 ha	89 000 ha
lannoitusta	1 250 000 ha	50 000 ha
metsäteiden rakentamista	33 000 km	2 500 km

Metsänparannusrahoitusta on myönnetty avustuksena suunnitteluun ja työnjohtoon sekä avustuksena, lainoina ja ennakkorahoituksena työkuksannuksiin.

Vuosina 1980—1984 on metsänparannusvaroja käytetty seuraavasti (miljoonaa markkaa):

	1980	1981	1982	1983	1984
Avustus,	121	134	147	157	177
josta suunnitteluun ja työnjohtoon	59	65	73	80	85
Laina ja ennakkorahoitus	113	131	147	154	160
Yhteensä	234	265	294	311	337

Viime vuosina käytetyt metsänparannusvarat vastaavat lähes puolta yksityismetsien metsänhoito- ja perusparannustoihin käytetyistä varoista.

Työlajeittain metsänparannusvarojen käyttö on jakautunut vuosina 1980—1984 keskimäärin seuraavasti:

— Metsäojitus	11 %
— Luontaisen uudistumisen edistäminen ja metsänviljely	15 %
— Taimikonhoito	12 %
— Lannoitus	11 %
— Metsäteiden rakentaminen	26 %
— Suunnittelu ja työnjohto	25 %

3. Esityksen valmistelu

Esitys perustuu vuonna 1979 asetetun metsätaloustalouden 31 päivänä lokakuuta 1981 jättämään II osamietintöön (komiteanmietintö 1981:67). Mietinnöstä ovat antaneet lausuntonsa useat virastot ja järjestöt, jonka jälkeen esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön vuonna 1982 asettamassa työryhmässä.

4. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Hallituksen esityksen lähtökohtana on metsänparannusrahoituksen alueellista ja työlajikohtaista porrastusta tarkistamalla sekä ottamalla uusia työlajeja rahoituksen piiriin lisätä yksityismetsien puuntuotantoa. Nämä muutokset eivät sinänsä aiheuta valtiolle lisäkustannuksia, ellei toiminnan laajuutta muuteta. Metsänparannustoiminnan laajuuden ratkaisee se, paljonko valtion tuloja menoarviossa osoitetaan vuosittain metsänparannusvaroja. Puuntuotannon lisäämistarpeiden ja maaseutualueiden työllisyyden vuoksi on tarpeellista kiinnittää huomiota metsänparannustoitteistamismahdollisuuksiin. Uudisjoituksen väheneminen ja metsäteiden rakentamistarpeen vakiintuminen mahdollistavat voimavarojen vaihteittaisen siirtämisen muiden työlajien tehostamiseen.

Voimassa olevan metsänparannuslain mukaan metsänparannusavustusta voidaan myöntää maanomistajan maksettaviksi tuleviin hankkeen toteuttamiskustannuksiin vain, mikäli se katsotaan hankkeeseen osallistumista varten tarpeelliseksi. Tämä on edellyttänyt yleensä maanomistajan tulojen ja varallisuuden selvittämistä. Koska selvitykset vaativat verrattain suuren työmäärän, eivätkä ne useinkaan anna todellista kuvaa avustuksen tarpeellisuudesta, on tästä tarveharkinnasta tarkoitus luopua ja siirtyä tasa-avustukseen, jolloin avustusprosentti olisi samassa työlajissa ja rahoitusvyöhykkeessä yhtä suuri kaikille maanomistajille. Kun otetaan huomioon, että metsänparannushankkeissa suunnittelu ja työnjohto sekä metsänviljelyssä käytettävät siemenet ja taimet ja muut välttämättömät tarvikkeet ovat maanomistajalle ilmaiset ja maanomistajan maksettavaksi tulevalle osalle kustannuksista voidaan myöntää edullista metsänparannuslainaa, ei ehdotettu siirtymisen tasa-avustukseen merkittävästi muuttaisi maanomistajien osallistumismahdollisuuksia.

Eri vyöhykkeillä eri työlajeihin sovellettavat avustusprosentit on tarkoitus määrätä siten, että tasa-avustuksena myönnettävä avustus vastaisi voimassa olevan lain mukaan myönnettävien avustusten keskimääräistä tasoa.

Esityksellä on tarkoitus siirtää voimassa olevien säännösten mukaan metsähallitukselle tai keskusmetsälautakunnille kuuluvaa päätös- ja toimivaltaa alaspäin metsälautakunnille ja samalla selkiä organisaatioiden välistä työnjakoa. Taioitteena on täten poistaa tehtävien päällekkäisyyttä ja nopeuttaa metsänparannushankkeiden

valmistelua, toteuttamista sekä metsänparannustöiden tulosten ja valtion saamisten turvaamiseen liittyviä toimenpiteitä. Toimivallan siirto metsälautakunnille mahdollistaa nykyistä paremmin paikallisten olosuhteiden huomioon ottamisen ja paikallistuntemuksen hyväksikäytön päätöksenteossa. Toisaalta riittävän selkeät ja yksityiskohtaiset ohjeet, metsälautakuntien vastuun korostaminen sekä asianmukainen valvonta tulisivat varmistamaan sen, että hallintokäytäntö olisi eri osissa maata riittävän yhtenäistä ja lain tarkoituksen mukaista.

Lakiehdotuksen mukaan lain täytäntöönpanon yleinen johto tulisi kuulumaan maa- ja metsätalousministeriölle. Metsähallituksen tehtävänä olisi antaa metsänparannustoimintaa koskevat ohjeet, valvoa metsänparannustoimintaa, asettaa maa- ja metsätalousministeriön vuosittain vahvistaman työohjelman pohjalta metsänparannusvarat tilitystä vastaan metsälautakuntien käytettäväksi, valvoa tilivirastona metsänparannusvarojen käyttöä sekä toimia muutoksenhakuviranomaisena. Keskusmetsälautakuntien tehtävänä olisi ohjata metsälautakuntien metsänparannustoimintaa sekä vastata työmenetelmien kehittämisestä ja koulutustoiminnasta.

Asetuksella erikseen säädettävin poikkeuksin metsälautakunta käsittelee ja hyväksyisi metsänparannussuunnitelmien laadintaa ja toteuttamis-

ta koskevat rahoitushakemukset sekä tekisi rahoituksen muuttamista ja peruuttamista koskevat päätökset. Metsälautakunta suorittaisi myös ne hankkeen kustannustenjakoa ja valtion saamista turvaavia panttioikeuksia koskevat oikaisut ja muutokset, jotka osoittautuvat tarpeellisiksi ennen hankkeen luovutusta. Niin ikään metsänparannushankkeet suunniteltaisiin metsälautakuntien toimesta tai valvonnassa.

Hankkeiden toteuttaminen kuuluisi maanomistajalle, joka kuitenkin voisi antaa toteuttamisen metsälautakunnan tehtäväksi. Käytännössä tämä merkitsisi, että teknisesti, taloudellisesti tai hallinnollisesti vaativat hankkeet tulisivat edelleenkin metsälautakunnan toteutettavaksi.

Metsälautakunta valvoisi luovutettujen hankkeiden hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden noudattamista sekä laiminlyöntitapauksissa antaisi korjauskehotukset ja kunnostamispäätökset.

Esityksen tarkoittaman päätös- ja toimivallan siirron tarkoituksenmukainen toteuttaminen edellyttää, että nykyiset piirimetsälautakunnat ja keskusmetsälautakuntien alueellisina yksikköinä toimivat metsänparannuspiirit yhdistettäisiin metsälautakunniksi. Tätä tarkoittava muutos sisältyy eduskunnalle samanaikaisesti annettuun esitykseen laiksi keskusmetsälautakunnista ja metsälautakunnista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. Yksityismetsien puuntuotannon edistämiseksi tarkoitetaan metsien kasvun lisäämiseen ja puuston laadun parantamiseen sekä metsätalouden tarvitseman tiestön kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä muulla kuin valtion omistamalla alueella. Metsänparannustoiminnan luonteesta johtuu, että metsänparannushankkeita ei toteutettaisi yhteistä ojitusta ja yhteishankkeena toteutettavaa metsätien tekemistä lukuunottamatta asemakaava-alueella eikä alueella, joka rakennustai rantakaavassa on osoitettu muuhun tarkoitukseen kuin maa- ja metsätalouteen.

Metsänparannusvaroilla tarkoitetaan maanomistajan hakemuksesta metsänparannushankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen myönnettäviä avustuksia, lainoja ja ennakkorahoitusta varten osoitettavia määrärahoja.

Lakiehdotus säätelee pääasiassa valtion rahoituksen edellytyksiä, ei sen sijaan metsänparannushankkeiden yksityisoikeudellisia toteuttamismahdollisuuksia.

2 §. Sääteley vastaisi voimassa olevan metsänparannuslain 2 §:n 2 momentissa ja metsänparannusasetuksen (113/68) 2 a §:n 1 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa olevaa sääteley siten täydennettynä, että töiden ohjaamisessa otettaisiin huomioon myös ympäristönsuojelunäkökohdat. Asetuksella on tarkoitus säätää nykyistä vastaavasti

metsänparannushankkeiden toteuttamismahdollisuuksista luonnonsuojeluhankkeiden alueella.

3 §. Sovintojaon nojalla hallittavaan määräosaan sovelletaan samoja säännöksiä kuin kiinteistöön. Näin ollen tällainen maa-alue voi olla metsänparannuslain mukaisen saatavan panttina.

Laissa on käytetty maanomistaja-käsitettä tarkoittamaan yksittäisten maanomistajien lisäksi myös näiden muodostamia yhteisöjä kuten yhteismetsän osakaskuntaa ja tiekuntaa sekä muita maata omistavia yhteisöjä tai säätiöitä.

4 §. Metsänparannusvaroja voitaisiin myöntää pääsääntöisesti vain luonnollisille henkilöille. Yhteisöille ja säätiöille myönnettäisiin metsänparannusrahoitusta varsin rajoitetusti. Rajoitukset eivät kuitenkaan koskisi sellaisia yhteisöjä, joiden toiminta luonteeltaan läheisesti liittyy yksittäisten maanomistajien toimintaan, kuten yhteismetsät, tiekunnat tai maatilatalouden perheyhtiöt.

Säännös noudattaa olennaisilta osiltaan nykyisen metsänparannuslain 1 §:n 3 ja 4 momenttiin ja 8 a §:ään sisältyviä periaatteita.

2 luku. Metsänparannustyöläjit

5 §. Lakiehdotuksen yksi keskeisimmistä muutoksista nykyiseen metsänparannuslakiin verrattuna on kulotuksen, pystypuiden karsinnan ja metsäojituksen kunnostuksen ottaminen ehdotukseen uusiksi työlajeiksi.

Metsänuudistaminen tulisi yhteisnimekkeeksi nykyisin erillisinä työlajeina oleville luontaisen uudistumisen edistämiseksi ja metsänviljelylle. Metsänuudistamiseen sisältyisi myös ennestään puuttoman alueen ja pellon metsittäminen. Metsänparannusvaroja voitaisiin käyttää metsänuudistamiseen niissäkin tapauksissa, joissa metsänparannusvaroin tai maanomistajan omin varoin toteutetun metsänuudistamisen tuloksena syntynyt taimikko on tuhoutunut maanomistajasta riippumattomasta syystä. Tämä koskisi niitä tilanteita, jolloin metsänomistajalla ei voida katsoa olevan yksityismetsälain (412/67) mukaista metsänuudistamisvelvollisuutta. Metsänparannuslain tavoitteiden kannalta ei olisi asianmukaista, että tällaisissa tapauksissa metsänuudistamisalue jäisi tuottamattomaksi.

Kulotuksella parannetaan metsän kasvun ja uudistumisen edellytyksiä polttamalla uudistusalueelta hakkuutähteet, pintakasvillisuus ja osa humuksesta. Näin kasvupaikan lämpö-, ravinne- ja kosteussuhteita muutetaan metsänuudistumiselle

ja kasvulle edullisemmaksi, vähennetään tuhohyönteisten ja -sienien lisääntymismahdollisuuksia ja pintakasvillisuuden aiheuttamaa kilpailua sekä helpotetaan maanmuokkausta ja metsänviljelytyötä. Tähänkin mennessä kulutus on ollut mahdollista metsänparannusvaroin, mikäli se on liittynyt metsänparannushankkeena toteutettavaan metsänuudistamiseen. Kulotuksen ottaminen erilliseksi työajaksi tulee laajentamaan kulotuksen käyttömahdollisuuksia, koska se voitaisiin suorittaa myös sellaisen metsänuudistamistyön yhteydessä, joka maanomistajan on itsensä rahoitettava.

Taimikonhoidon osalta pääsääntö on, että metsänparannusvaroja käytettäisiin taimikonhoitoon vain kerran puuston kiertoajan kuluessa. Työ voitaisiin kuitenkin uusia niissä tapauksissa, joissa taimikko olisi vaarassa tuhoutua alueen uudelleen vesoittumisen vuoksi.

Pystypuiden karsinnalla parannetaan saha- ja vaneriteollisuuden käyttämän puuraaka-aineen laatua. Uudistamismenelmästä riippumatta puun rungon karsiutuminen tapahtuu luontaisesti tyvitukinkaan osalta vain harvoin niin täydellisesti kuin puun lopullisen käytön kannalta olisi suotavaa. Pystypuiden karsintaa on rahoitettu vuodesta 1983 alkaen työllisyysvaroin.

Metsänlannoitus tulisi käsittämään erittelemättä sekä perus- että kasvatuslannoituksen. Samalla on tarkoitus luopua kasvatuslannoituksen metsänparannusasetuksella säädetystä määräaikaisuudesta.

Metsäojituksen vuotuiset työmäärät ovat supistumassa. Uudisojituksia arvioidaan suoritettavan 1980-luvulla yhteensä noin 600 000 hehtaarilla. Uudisojitus päättynee pääosin 1990-luvun puoliväliin mennessä.

Metsäojien kunnostustarvetta koskeneiden selvitysten perusteella puolet kaikista ojista olisi perattava kerran alueella kasvatettavan puuston kiertoajan kuluessa ja 40 % ojista olisi kunnostettava ainakin kahdesti. Ojitusten kunnostusta on arvioitu jo nykyisin tarvittavan noin 50 000 hehtaarilla vuosittain. Tämä määrä suurenee 1980-luvun loppuun mennessä noin 80 000 hehtaariksi. Viime vuosina metsäojien kunnostusta on yksityismetsissä suoritettu noin 5 000 hehtaarilla.

Maanomistajien omatoiminen ojituksen kunnostus on useista syistä johtuen jäänyt varsin vähäiseksi. Koska noin 90 % uudisojituksista on tehty useamman omistajan yhteishankkeina, tulisi myös ojitusalueen koko ojaston kunnostus suorittaa samanaikaisesti. Tarpeellisen yhteisto-

minnan aikaansaamista vaikeuttavat kuitenkin omistajan vaihdokset ja asuinpaikan muutokset sekä osakkaiden käytännössä hyvinkin erilaiset mahdollisuudet omatoimiseen metsäojien kunnostukseen. Kunnostustöiden suunnittelu ja toteuttaminen on eräin osin uudisojitusta vaativampaa ja edellyttää tietoja kunnostusalueella tehdyistä ojituksista sekä yleensä suurempaa asiantuntemusta, kuin mitä metsänomistajilla itsellään on. Uudisojituksen supistuminen puolestaan aiheuttaa sen, että uudisojituksesta vapautuu metsänparannushenkilöstöä, jota voitaisiin tarkoituksenmukaisesti käyttää ojien kunnostukseen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että metsäojituksen kunnostukseen voitaisiin myöntää vastaisuudessa metsänparannusrahoitusta. Asetuksella on kuitenkin tarkoitus säätää, että rahoitusta voitaisiin myöntää vain, mikäli ojitus on toteutettu kokonaan maanomistajan varoin tai mikäli metsänparannusvaroin toteutetusta ojituksesta on kulunut kaksikymmentä vuotta ja kunnostusalueen metsän kehityksen kannalta välttämättömät metsänhoidolliset työt on tilakohtaiset ja puukaupalliset rajoitukset kohtuudella huomioon ottaen tehty.

Metsäteiden tekeminen perustuu pääsääntöisesti maakunnittaiseen yleissuunnitteluun, jotta uusi tie täydentäisi metsätieverkostoa kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisesti. Asetukseen on tarkoitus sisällyttää säännös, jonka mukaan metsähallitus voi pyytää metsälautakunnilta metsäteiden rakentamisen yleissuunnitelman ja jota laadittaessa metsälautakunnan on kuultava asianomaista lääninhallitusta, tie- ja vesirakennuspiiriä sekä kuntaa.

Lakiehdotuksessa on tarkennettu niitä toimenpiteitä, jotka voidaan sisällyttää metsätien tekemiseen. Näitä tulisivat olemaan metsätien perusparannus sekä metsätiehen liittyvän tai metsätaloudessa tarpeellisen erillisen varastoalueen ja pudotuspaikkayhteyden rakentaminen tai perusparannus.

Kaikkiin metsänparannushankkeisiin voitaisiin sisällyttää ympäristöllisistä syistä tarpeelliset tai viranomaisten edellyttämät työt, vaikkei tästä erikseen olisi mainittu.

6 §. Ehdotuksen 6 §:ään sisältyy luettelo niistä kustannuksista, joihin metsänparannusvaroja saadaan käyttää. Jäljempänä ehdotuksessa säädetään, mitkä kustannukset jäävät valtion lopullisiksi menoiksi ja missä määrin kustannuksiin myönnetään avustusta, lainaa tai ennakkorahoitusta taikka missä määrin ne jäävät maanomistajan maksettaviksi.

Nykyistä lakia vastaavasti metsänparannusvaroja voidaan ehdotuksen mukaan käyttää metsänparannushankkeen toteuttamiseen liittyvän vahingon korvaamiseen. Lisäksi ehdotetaan, että myös luovutuksen jälkeen havaittu virhe voidaan korjata.

Uutena työalajina ehdotettu kulutus on luonteeltaan siinä määrin riskialtista, että tarkoituksenmukaisin tapa varautua vahinkoihin katsotaan olevan vakuutuksen ottaminen. Vakuutukset tulisivat kattamaan tulen mahdollisesta irtipääsystä aiheutuvien vahinkojen korvaamisen.

Toisessa momentissa määritettyjen katselmus- ja toimituskustannusten maksaminen on nykyisenkin lain mukaan mahdollista. Säädestä ehdotetaan maa-aineslain (555/81) voimaantultua täsmennettäväksi siten, että myös maa-aineslain edellyttämien lupien ja tarkastusten aiheuttamat kustannukset voitaisiin maksaa metsänparannusvaroista, koska ne ovat hankkeen suunnittelukustannuksiin rinnastettavia.

7 §. Metsänparannusvaroja ei saisi 7 §:n 1 kohdassa säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta käyttää työhön, jonka suorittaminen yksityismetsälain mukaan kuuluu maanomistajan velvollisuuteen. Tällaisia poikkeuksia olisivat kulutus ja luontaista uudistumista edistävä työ Lapin suojametsäalueella sekä metsänuudistaminen edellyttäen, että alueen puuston kantoraha-arvo ei ylitä asetuksella säädettyä määrää. Lakiehdotukseen sisältyy nykyinen periaate, ettei metsänparannusvaroja myöskään käytettäisi metsän hävityksestä aiheutuviin töihin. Rajoitus on tarkoitettu olemaan voimassa maanomistajan vaihtumisesta huolimatta.

Hankkeiden tulee täyttää paitsi metsänparannussäännösten, myös muun lainsäädännön, kuten esimerkiksi vesilain (264/61) tai yksityisistä teistä annetun lain vaatimukset.

3 luku. Rahoitus

8 §. Pykäläehdotuksessa on lueteltu kustannukset, jotka jäävät valtion lopullisiksi menoiksi. Nämä ovat pääosin sellaisia metsänparannustointaa hoitavien organisaatioiden yleismenoja, joita ei ole tarkoituksenmukaista jakaa hankkeittain ja edelleen maanomistajittain.

Rahoitusrakenteen selkiennyttämiseksi ehdotetaan valtion lopullisiksi menoiksi jääviin kustannuksiin nykyiseen lakiin verrattuna lisättäväksi kulotuksessa tarvittavista vakuutuksista, vahingonkorvauksista sekä vesilain, yksityisistä teistä

annetun lain ja maa-aineslain mukaisista toimituksista, luvista ja tarkastuksista aiheutuvat kustannukset. Toisaalta metsänviljelyaineiston ja -tarvikkeiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset ehdotetaan siirrettäväksi hankekohtaisina toteuttamiskustannuksiin. Yhteisöjä ja säätiöitä koskevia rajoituksia ei ole muutettu lukuunottamatta pienhekköjä tarkennuksia.

Vahingonkorvaukset ja työssä havaittujen virheiden korjaamiskustannukset voidaan jättää valtion lopullisiksi menoiksi, milloin tämä harkitaan kohtuulliseksi. Muutoin kustannukset yleensä jäävät maanomistajien maksettaviksi. Niissä tapauksissa, joissa vahinko on aiheutunut hankkeen osakkaan tuottamuksesta, vahinkoa ei voida korvata metsänparannusvaroista. Korvauksen maksamisen edellytyksenä ei kuitenkaan ole, että syynä vahinkoon tulisi aina olla työn toteuttajan huolimattomuus. Kohtuullisuutta harkittaessa on otettava huomioon vahingon tai virheen syntyminen ja kustannusten suuruus verrattuna hankkeen laajuuteen. Toisaalta voidaan ottaa myös huomioon maksutekniset seikat. Mikäli hankkeella on niin paljon osakkaita, että korvausmäärän jakaminen osakkaiden kesken ja periminen olisi maksettavan summan määrään nähden kohtuuttoman suuritöistä eikä suoritusta muutoin saada, voidaan suoritus jättää valtion lopulliseksi menoksi.

9 §. Toteuttamiskustannuksiksi on määritelty muut kuin edellä 8 §:ssä tarkoitetut valtion lopullisiksi menoiksi jäävät kustannukset. Toteuttamiskustannusten suorittaminen on maanomistajan velvollisuus. Hänelle voidaan kuitenkin myöntää niihin avustusta, lainaa ja ennakkorahoitusta.

10 §. Kokonaan avustuksena suoritettaviin toteuttamiskustannuksiin on ehdotuksessa siirretty aiemmin valtion lopullisiksi menoiksi jääneet metsänviljelyaineiston ja -tarvikkeiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset.

11 §. Nykyisen metsänparannusasetuksen 7 §:ssä määritelty neljä metsänparannusrahoitusvyöhykettä on tarkoitus korvata asetuksella säädettävillä kahdeksalla vyöhykkeellä. Avustus olisi suurin metsätaloudellisilta olosuhteiltaan heikoimmilla alueilla. Enimmäismäärä olisi pääsääntöisesti 70 % hankkeen toteuttamiskustannuksista, joita laskettaessa ei otettaisi huomioon 10 §:ssä tarkoitettuja kokonaan avustuksena suoritettavia kustannuksia.

12 §. Kulotukseen liittyvän suuren kustannusriskin vuoksi ehdotuksen 12 §:ään on otettu säännös, jonka mukaan asetuksella säädettävällä

tavalla määrättävät keskimääräiset kustannukset ylittäviin kulotuksen toteuttamiskustannuksiin voitaisiin myöntää avustusta 80 prosenttia. Näin sen vuoksi, että metsänomistajan ja metsäammatimiehenkin on hyvin vaikea etukäteen tietää, paljonko kulutus tulee lopullisesti maksamaan. Poikkeukselliset sääolot voivat aiheuttaa kulon uudelleen syttymistä, pitkiä jälkivartiointiaikoja ja ylimääräisiä palontorjuntatoimenpiteitä, joiden kustannukset ovat suunnitteluvaiheessa vaikeasti arvioitavissa.

13 §. Mikäli maanomistaja luopuu metsänparannuslainasta, jonka hän voisi saada, on hänelle katsottu kohtuulliseksi myöntää lainan sijasta avustusta. Nykyisen metsänparannuslain 6 §:n 3 momentin mukaan tällainen avustus on 15 prosenttia muista kuin valtion lopullisiksi menoiksi jäävistä kustannuksista. Lakiehdotuksen mukaan tämä avustus olisi 40 prosenttia enintään 4 000 markan lainan määrästä ja 30 prosenttia 4 000 markkaa ylittävästä lainan määrästä, josta maanomistaja luopuu.

Työllisyystöinä toteutettaviin taimikonhoito- ja pystypuiden karsintahankkeisiin voitaisiin lakiehdotuksen mukaan myöntää työllisyystyöavustusta. Avustuksen ja lisäavustuksen enimmäismäärä saisi olla enintään 80 % hankkeen toteuttamiskustannuksista. Työllisyyssehtoihin hankkeisiin ei myönnettäisi lainaa. Kun taimikonhoitotöiden toteuttaminen keskitalvella on paksun lumen takia osoittautunut työn laadun kannalta epätarvokituksenmukaiseksi, ja kun lumesta ei ole samaa haittaa pystypuiden karsinnalle, voitaisiin sillä ylläpitää työllisyyttä myös kevättalven aikana.

14 §. Mikäli metsänparannushanke joudutaan uusimaan luonnontuhoon tai vastaavan syyn takia, toteuttamiskustannukset voitaisiin suorittaa kokonaan avustuksena. Nykyisen lain mukaan uusiminen on ollut mahdollista vain alkuperäistä hanketta vastaavin rahoitusehdoin.

15 §. Yhteishankkeiden toteutumisen edistämiseksi ehdotetaan, että yhteisissä ojitus- ja tiehankkeissa työllisyys-, luonnonsuojelu- tai vastaavan syyn aiheuttamat lisäkustannukset voitaisiin myöntää kokonaan avustuksena myös yhteisöille ja säätiöille. Muihin kuin edellä mainittuihin toteuttamiskustannuksiin voitaisiin näissä hankkeissa myöntää ennakkorahoitusta.

16 §. Sääteily vastaisi nykyisen lain 8 §:ssä olevaa sääteilyä.

17 §. Metsänparannuslainojen ehdot säilytetäisiin pääosin nykyisellään. Ehdot vaihtelisivat edelleen työlajeittain siten, että yksityistaloudellisesti parhaiten kannattavissa työlajeissa lainan

takaisinmaksuika olisi lyhyempi ja korko suurempi kuin hitaammin tuloa tuottavissa työlajeissa.

Kun jako perus- ja kasvatuslannoitukseen tulisi ehdotuksen mukaan poistumaan, ehdotetaan metsänlannoitukseen myönnettävien lainojen ehdot voimassaolevan lain kasvatuslannoitusta koskevien ehtojen mukaisiksi. Uusista työlajeista kulutuksen lainaehdot ehdotetaan samoiksi kuin metsänuudistamisessa ja metsäojituksen kunnostuksen ja pystypuiden karsinnan lainaehdot samoiksi kuin metsätien tekemisessä.

Takaisinmaksuaika määräytyy vuotuismaksun suuruuden perusteella. Metsänuudistamisessa, kulutuksessa, taimikonhoidossa ja metsäojituksessa vuotuismaksu olisi toistaiseksi 6 prosenttia, eli lainan maksuaika olisi pisimmillään 24 vuotta takaisinmaksun aloittamisesta. Pystypuiden karsinnassa, metsäteiden tekemisessä ja metsäojituksen kunnostuksessa vuotuismaksu olisi vastaavasti 10 prosenttia ja maksuaika 13 vuotta ja metsänlannoituksessa 18 prosenttia ja 7 vuotta.

Vuotuismaksusta luettaisiin lainan koroksi toistaiseksi 3 prosenttia maksamattomalle pääomalle, paitsi metsänlannoituksessa 5 prosenttia. Lopuosa vuotuismaksusta luettaisiin pääoman lyhennykseksi.

Asetuksella on tarkoitus edelleen säätää myönnettävän lainan vähimmäismäärästä, lainan takaisinmaksun alkamisajasta eli vapaavuosista ja lainan muista ehdoista. Korkeimpia vapaavuosi-määriä on tarkoitus nykyisestä hieman alentaa. Nykyisen lain 11 §:n 4 momentissa oleva säädös vuotuismaksun vähimmäismäärästä siirrettäisiin asetukseen. Pienten metsänparannuslainojen perintää on tarkoitus samalla nopeuttaa.

18 §. Lakiehdotuksen mukaan on tarkoitus helpottaa lainojen perintää siten, että lainaa myönnettäessä ja takaisinperittäessä käsiteltäisiin saman maanomistajan samaan metsänparannushankkeeseen kuuluvia kiinteistöjä kokonaisuutena siihen saakka, kun kiinteistöt säilyvät samalla omistajalla. Aiemmin lainoja on käsitelty kiinteistökohtaisina.

19 §. Nykyisen metsänparannusasetuksen mukaisesti ehdotetaan lakiin, että enimmäisaika ennakkorahoituksen takaisinperinnälle olisi kolme vuotta hankkeen luovutuksesta lukien. Ennakkorahoituksen takaisinmaksuajasta ehdotetaan määrättäväksi tarkemmin rahoituspäätöksessä. Koska ennakkorahoituksena myönnetty luotot maksetaan yleensä melko välittömästi luovutuksen jälkeen, on vähäisten korkosaamisten selvittelyn välttämiseksi tarpeen varata ennakkorahoitukselle

korotonta maksuaikaa 30 päivää luovutuksesta lukien.

4 luku. Metsänparannushankkeiden suunnittelu ja toteuttaminen

20 §. Tulo- ja menoarviossa myönnettyjen metsänparannusvarojen käytön suuntaamisesta alueittain ja työlajeittain päätettäisiin edelleen vuosittain laadittavalla metsänparannustöiden määrärahojen ja työvoiman käyttösuunnitelmalla eli työohjelmalla. Säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa työohjelman, ehdotetaan siirrettäväksi metsänparannusasetuksesta lakiin. Työohjelman laadintamenettelystä ja sisällöstä annettaisiin asetuksella nykyistä vastaavat säännökset.

Metsähallitus asettaisi työohjelman pohjalta metsänparannusvarat tilitystä vastaan metsälautakuntien käytettäväksi sekä toimisi metsänparannusvarojen tilivirastona. Metsähallitus päättäisi lisäksi metsänparannusvarojen käyttämisestä muihin kuin hankekohtaisiin menoihin.

Nykyisestä poiketen kaikki metsänparannusvarojen myöntämistä metsänparannushankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen tarkoittavat hakemukset ehdotetaan siirrettäväksi metsälautakuntien ratkaistaviksi.

Ratkaisuvalta metsänviljely-, taimikonhoito- ja metsänlannoitushankkeissa, joiden kokonaiskustannukset eivät ylitä 10 000 markkaa tai joille ei haeta metsänparannuslainaa, on nykyisin pääsääntöisesti piirimetsälautakunnilla. Tällaisia hankkeita on ollut viime vuosina noin 30 000 vuosittain. Muita piirimetsälautakuntien toimesta tai valvonnassa toteutettavia noin 12 000 hanketta ja käytännössä kaikkia metsänparannuspiirien toimesta toteutettavia noin 6 000 hanketta koskevat rahoituspäätökset tehdään metsähallituksessa. Koska menettelytavat metsänparannustoiminnassa ovat vakiintuneita ja harkinnan rajat varsin tarkoin säädettyjä, uusilla metsälautakunnilla katsotaan olevan varsin hyvät edellytykset asiantuntevaan, joustavaan ja alueelliset erityisolosuhteet huomioonottavaan päätöksentekoon. Jo nyt hakemukset on käytännössä asiallisesti tutkittu maakuntatasolla, piirimetsälautakunnissa ja metsänparannuspiireissä.

21 §. Metsänparannustoiminnan ohjausta ja valvontaa koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi. Voimassa olevan lain mukaan lain täytäntöönpanon yleinen johto ja valvonta kuuluu metsähallitukselle. Ehdotuksen mukaan tulisi

lain täytäntöönpanon yleinen johto kuulumaan maa- ja metsätalousministeriölle. Metsähallitus valvoisi metsänparannustoimintaa ja metsänparannusvarojen käyttöä sekä antaisi metsänparannustoimintaa koskevat ohjeet. Metsähallituksen suorittamaa metsänparannustoiminnan valvontaa on tarpeen kehittää siten, että metsänparannushankkeiden suunnittelun ja toteuttamisen sekä metsänparannusvarojen käytön alueellinen ja hankekohtainen valvonta tulee tarpeellisessa laajuudessa mahdolliseksi.

Keskusmetsälautakuntien tehtävänä olisi ohjata metsähallituksen antamien ohjeiden puitteissa metsälautakuntien käytännön metsänparannustoimintaa ja antaa tässä tarkoituksessa tarvittaessa lisäohjeita asiakirjojen laadinnasta, käytettävistä työmenetelmistä ja muista menettelytavoista sekä huolehtia metsänparannustöiden työmenetelmien kehittämisestä ja koulutustoiminnasta.

22 §. Metsänparannushankkeiden suunnittelu ehdotetaan hoidettavaksi kokonaan metsälautakuntien toimesta tai valvonassa. Täten voidaan turvata, että suunnitelmien laadinnassa noudetaan lakiehdotuksen 2 §:ssä tarkoitettuja lain yleisiä periaatteita ja että suunnitelmat laaditaan alunperin sisällöltään ja kustannusarvioiltaan riittävän täsmällisinä ja annettujen ohjeiden ja määräysten mukaisina. Lisäksi on asetuksella tarkoitus säätää, että metsälautakunnan tulee pyytää lääninhallitukselta lausunto ympäristövaikutusten kannalta merkittäviä metsäojitus-, metsäojituksen kunnostus- ja metsätiehankkeita koskevista suunnitelmista. Uusissa metsälautakunnissa voidaan voimavaroja ohjata nykyistä joustavammin kulloinkin tärkeimpinä pidettäviin työlajeihin ja työkohteisiin.

Hankkeiden toteuttamista koskevia säännöksiä ehdotetaan selvennettäväksi. Ehdotuksen mukaan hankkeen toteuttaminen kuuluisi maanomistajalle. Maanomistaja voisi kuitenkin antaa toteuttamisen metsälautakunnan tehtäväksi.

23 §. Uutena säännöksenä ehdotetaan, että maanomistajan niin vaatiessa suunnitelman laatimisesta tehty, maanomistajan haluamasta ratkaisusta poikkeava metsälautakunnan päätös on annettava kirjallisena. Tämä on tärkeätä paitsi hallintomenettelylain periaatteiden noudattamiseksi, myös jotta maanomistaja voisi uusien muutoksenhakusäännösten perusteella käyttää valitusoikeuttaan.

24 §. Voimassa olevan metsänparannuslain sanamuodosta poiketen ehdotetaan, että yhteishankkeissa valittavalla toimitsijalla ei olisi valtuutta suoraan lain nojalla toimia osakasta sitovin

vaikutuksin, vaan tämä vaatisi osakkaan antaman valtuutuksen.

25 §. Luovutuskokous on tarpeen metsänparannushankkeen rahoitustapahtumien kirjaamiseksi ja tiedon antamiseksi osakkaille heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Luovutuskokouksessa kirjataan lisäksi mahdollisesti esitetyt huomautukset ja korjaustarpeet sekä luovutetaan hanke hoidettavaksi ja kunnossapidettäväksi.

26 §. Joskin hankkeen toteuttamistyötä koskevat riitaisuudet ovat olleet harvinaisia ja ne on yleensä voitu ratkaista viemättä asia tuomioistuimen käsiteltäväksi, on lakiin katsottu tarpeelliseksi ottaa säännökset hankkeen toteuttamistyöhön liittyvien riitaisuuksien ratkaisumenettelystä. Ensisijaisena tarkoituksena on edelleenkin, että huomautukset ja vaatimukset esitettäisiin ja ratkaistaisiin ennen hankkeen luovutusta ja yhteishankkeissa luovutuskokouksessa. Kun metsänparannustöissä virheet saattavat olla havaittavissa vasta pitemmän ajan kuluessa, ehdotetaan lisäksi, että jos asianomainen voi näyttää, ettei virhe ole hanketta luovutettaessa ollut havaittavissa, voidaan huomautus tai vaatimus tehdä vielä tämänkin määräajan jälkeen, kuitenkin kolmen vuoden kuluessa.

Metsälautakunnan tulee huomautuksen tai vaatimuksen johdosta selvittää työn jatkamis- tai korjaamistarve sekä päättää metsänparannusvarojen mahdollisesta myöntämisestä hankkeen jatkamiseen tai korjaamiseen. Maanomistaja voi valittaa 40 §:n nojalla metsälautakunnan päätöksestä metsähallitukselle.

5 luku. Vastuu valtion saamisesta

27 §. Metsänparannuslainaa ja ennakkorahoitusta myönnettäessä syntyvän valtion saamisen turvaamista tarkoittavat säännökset on tarkoitus säilyttää nykyisiin verrattavina. Pääsääntönä on, että kiinteistö on sen osalle tulevan valtion saamisen panttina. Tiekunnilta ja yhteismetsän osakaskunnilta olevan valtion saamisen voidaan katsoa olevan turvattu yksityisistä teistä annettuun lakiin ja yhteismetsälakiin (485/69) sisältyvien säännösten nojalla, eikä näiltä näin ollen edelleenkaan ole tarpeen vaatia saamisen vakuudeksi panttioikeutta kiinteistöön tai muutakaan vakuutta. Säännökset valtion saamisen turvaamiseksi sen varalta, että yhteismetsä jaetaan tai myydään ja yhteismetsän osakaskunta laiminlyö valtion saamisen maksamisen, vastaavat pääosin nykyisiä säännöksiä. Koska yhteinen alue ei ole

kiinnityskelpoinen eikä saaminen muutoinkaan turvattu, sen osalta tulee asettaa muu metsähallituksen hyväksymä vakuus.

Valtion saamisella, josta kiinteistö on panttina, tarkoitetaan voimassa olevan lain 13 ja 22 §:n mukaisia saamisia. Näitä ovat kiinteistön osalle tuleva metsänparannuslaina ja ennakkorahoituksen myönnetty luotto sekä niiden korko, 31 §:n mukaan takaisinperittävät suunnittelukustannukset ja 38 §:n mukaan alueen käyttötarkoituksen muuttamisesta johtuen takaisinperittävä avustus.

28 §. Säännöksen mukaan vastuu velasta siirtyy panttina olevaa kiinteistöä luovutettaessa uudelle omistajalle.

29 §. Lainkohta koskee valtion saamisten osittelua kiinteistöä jaettaessa. Säännösten pääperiaatteet pysyvät nykyisiä vastaavina.

30 §. Virheellisen rahoituspäätöksen oikaisu tai muun lain nojalla annetun päätöksen aiheuttamien muutosten suorittaminen on mahdollista voimassa olevan metsänparannuslain mukaankin, ja katsotaan edelleenkin tarpeelliseksi.

31 §. Nykyisen lain periaatteiden mukaisesti ehdotetaan, että suunnittelukustannukset voitaisiin periä takaisin, jos maanomistaja ilman pätevää syytä jättää suunnitelman toteuttamatta määräajassa.

32 §. Maan käyttötarkoituksen muuttumisesta johtuvasta rahoituksen peruuttamisesta tai muuttamisesta ehdotetaan annettavaksi periaatteiltaan nykyisenkaltaiset säännökset. Säännös koskee suorittamatta olevia töitä.

33 §. Nykyisestä laista poiketen ilmoitus panttioikeuden merkitsemisestä kiinnitysrekisteriin ehdotetaan tehtäväksi viipymättä rahoituspäätöksen antamisen jälkeen. Ilmoitus tehdään myös 29 ja 30 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Ilmoitus tehdään vain metsänparannuslainasta. Asetuksella on tarkoitus säätää, ettei 5 000 markkaa pienempää lainaa ilmoiteta kiinnitysrekisteriin.

34 §. Koska metsänparannuslainojen katsotaan yleisesti olevan maanomistajalle edullisia ja koska hankkeiden toteuttamisen katsotaan nostavan kiinteistön arvoa vähintäänkin hankkeen kustannusten verran, ei holhouslain (34/98) 39 ja 40 §:n edellyttämiä lupia katsota tarvittavan. Lakiesitykseen on samasta syystä lisätty säännös, jonka mukaan myöskään avioliittolain (234/29) 38 §:n 1 momentin mukaista suostumusta ei tarvita.

35 §. Saatavien etuoikeusjärjestyksestä ehdotetaan nykyisenkaltaisia säännöksiä.

6 luku. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus

36 §. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus ehdotetaan rajattavaksi kahteenkymmeneen vuoteen metsänuudistamis-, metsäojitus- ja metsäojituksen kunnostushankkeissa sekä metsätien tekemisessä. Muihin hankkeisiin ei hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta liity. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden määräaika on katsottu tarpeelliseksi ottaa lakiin samaksi kuin tämän velvollisuuden laiminlyönnistä nykyisen lain mukaan maanomistajalle kohdistettavien sanktioiden määräaika. Metsälautakuntien velvollisuutta valvoa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden noudattamista on ehdotuksessa erikseen korostettu.

37 §. Jos maanomistaja laiminlyö metsänparannustoimenpiteen kohteena olevan alueen hoidon tai metsätien kunnossapidon, tulee metsälautakunnan kehottaa maanomistajaa korjaamaan laiminlyönti määräajassa. Milloin maanomistaja ei noudata kehotusta ja metsänparannustoimenpide on vaarassa menettää merkityksensä, voi metsähallitus päättää hankkeeseen myönnettyjen metsänparannusvarojen takaisin perimisestä.

7 luku. Erinäisiä säännöksiä

38 §. Säännös vastaa nykyisen lain 21 a §:n 2 momentin säännöstä.

39 §. Erät poikkeustilanteet, varsinkin toistuvat luonnontuhot, saattavat aiheuttaa, ettei ole enää tarkoituksenmukaista yrittää metsänparannushankkeen uusimista metsänparannusvaroin. Koska suunniteltu tarkoitus jää näin saavuttamatta, on katsottu kohtuullisäksi säätää, että nykyisen hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden lakkaamisen lisäksi myöskin eräntymättömien lainojen enemmästä perimisestä voidaan luopua.

40 §. Valitusoikeutta on nykyiseen lakiin verrattuna laajennettu. Muun muassa metsälautakunnan antamista hankkeen suunnittelua, rahoitusta ja kustannusten jakoa sekä panttioikeuden muutoksia koskevista päätöksistä voidaan valittaa metsähallitukselle. Voimassa olevassa metsänparannuslaissa ja -asetuksessa olevat valitussäännökset ovat liittyneet kunnossapitovelvollisuuden laiminlyöntiin tai lakkaamiseen, ja valitusmahdollisuus tulisi myös näissä säilymään. Metsähallituksen ratkaisusta ei ole valitusoikeutta, ellei valitus kohdistu metsähallituksen ensimmäisenä asteena käsittelemään asiaan.

Eräissä metsähallituksen käsiteltäväksi tulevilla asioissa saattaa olla tarpeen hankkia lisäselvityksiä. Tässä voidaan tarkoituksenmukaisesti käyttää katselmustoimikuntaa, jota koskevat säännökset sisältyvät samanaikaisesti annettuun esitykseen laiksi keskusmetsälautakunnista ja metsälautakunnista. Katselmus tulisi suorittaa myös maanomistajan vaatimuksesta.

41 §. Yhteisölle tai säätiölle siirtynyttä kiinteistöä koskevat säännökset metsänparannusvarojen takaisin perimisestä on säilytetty pääperiaatteiltaan nykyisiä vastaavina. Säädestä ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, ettei avustuksena myönnettyjä varoja perittäisi takaisin, vaan ne jäisivät rahoituksen hakijan hyväksi.

42 §. Valtion saamisen lykkäämisestä on ehdotukseen otettu nykyistä yksityiskohtaisempi säännös. Käytännössä tällaisia hakemuksia on esitetty varsin harvoin. Ehdotus perustuu verotuslain 125 §:n sanontaan.

43 §. Verovapauden periaate on sisältynyt myös nykyiseen metsänparannuslakiin. Etujen verottaminen vaikeuttaisi suuresti lain tarkoituksien toteuttamista ja aiheuttaisi runsaasti virastotyötä.

44 §. Metsänparannuslain täytäntöönpanon yleinen johto kuuluisi ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriölle.

2. Tarkemmat säännökset ja mää- räykset

Pääosa voimassa olevan lain niistä säännöksistä, jotka eivät sisälly tähän lakiehdotukseen, on tarkoitus korvata lain yhteydessä annettavalla asetuksella.

Kun päätös- ja toimivalta useissa kohdin kuuluu suoraan valtionapulaitoksena oleville metsälautakunnille, on tarkoituksenmukaista antaa laissa valtuus asetuksella säätää, mitkä metsälautakunnan päätökset tai toimenpiteet tulee alistaa metsähallituksen vahvistettavaksi. Metsänparannusvarojen myöntämisen osalta alistus koskisi lähinnä suuria metsäojitus-, metsäojituksen kunnostus- ja metsätiehankkeita. Asetuksella on tarkoitus säätää myös siitä, että metsälautakunnan tehtäviin kuuluu ilmoittaa metsähallitukselle yksittäistä metsänparannushanketta koskevista asioista, jotka edellyttävät metsänparannusvarojen takaisinperintää tai muuta vastaavaa metsähallituksen toimenpidettä.

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1986.

Voimaantulosäännösten periaatteena on, että aloitetuissa hankkeissa saataisiin soveltaa nykyisen lain mukaisia rahoitusehtoja. Jotta aloitetut hankkeet ehdittäisiin toteuttaa loppuun nykyisten säännösten nojalla eikä valmiita suunnitelmia ja asiakirjoja jouduttaisi uusimaan, siirtymäaika ehdotetaan rahoitusehtojen osalta ulotettavaksi vuoden 1990 loppuun. Toimielimiä ja menettelytapoja koskevat muutokset tulisivat kuitenkin kaikilta osin voimaan 1.7.1986.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Metsänparannuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Yksityismetsien puuntuotannon edistämiseksi valtion tulo- ja menoarvioon vuosittain otettavista määrärahoista (*metsänparannusvarat*) osoitetaan metsänparannustöitä varten avustusta, lainaa ja ennakkorahoitusta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Metsänparannusvaroilla rahoitettavat työt on pyrittävä ohjaamaan ensi sijassa taloudellisesti edullisimpiin kohteisiin ottaen samalla huomioon maan eri osien olosuhteet sekä ympäristönsuojelu- ja työllisyysnäkökohdat. Metsänparannussuunnitelmat on laadittava, mikäli mahdollista, alueellisesti keskittäen ja muutoinkin siten, että ne voidaan toteuttaa taloudellisesti edullisimmalla tavalla.

Metsänparannushankkeen toteuttaminen ei saa olennaisesti vaarantaa sellaisen luonnonsuojeluhankkeen toteuttamista, joka sisältyy valtioneuvoston hyväksymään ohjelmaan ja jonka tarkoituksena on luonnonsuojelualueen perustaminen.

3 §

Kiinteistön määräosaan, jota hallitaan sovintojaon nojalla, sovelletaan mitä tässä laissa on säädetty kiinteistöstä.

Mitä tässä laissa säädetään maanomistajasta, on säädetyn poikkeuksin ja muutoin soveltuvien osin

voimassa yhteismetsän osakaskunnan ja tiekunnan osalta.

4 §

Yhteisön tai säätiön hyväksi saadaan metsänparannusvaroja käyttää vain sen mukaan, kuin 8 ja 15 §:ssä on erikseen säädetty. Yhteisöjä ja säätiöitä koskevia rajoitus- ja muita säännöksiä ei sovelleta yhteismetsän osakaskuntaan tai muun yhteisen alueen osakkaiden muodostamaan yhteisöön eikä pääasiallisena tarkoituksenaan maatilatai metsätaloutta harjoittavaan perheyhtiöön eikä myöskään, 15 §:ssä säädettyä poikkeusta lukuunottamatta, tiekuntaan.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla tai uusjakojen tukemisesta annetun lain (24/81) nojalla toteutettaviin metsänparannustöihin saadaan metsänparannusvaroja käyttää vain 8 §:ssä sekä 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettuihin kustannuksiin.

2 luku

Metsänparannustylälajit

5 §

Metsänparannustylälajit ovat:

- 1) metsänuudistaminen;
- 2) kulutus;
- 3) taimikonhoito;
- 4) pystypuiden karsinta;
- 5) metsänlannoitus;
- 6) metsäojitus;

- 7) metsäojituksen kunnostus; sekä
- 8) metsätien tekeminen.

Metsäojitukseen ja metsäojituksen kunnostukseen voidaan liittää myös kulkuyhteyksien parantamiseksi tarvittavien piennartasanteiden ja rumpujen rakentaminen sekä ympäristönsuojelullisista tai muista syistä tarvittavien lietealtaiden, patojen, sammutusveden ottopaikkojen ja niihin verrattavien laitteiden tai rakennelmien tekeminen ja kunnostus.

Metsätien tekemiseen sisältyy myös metsätien perusparannus sekä metsätiehen liittyvän tai metsätaloudessa tarpeellisen erillisen varastoalueen ja pudotuspaikkaan vievän tien rakentaminen tai perusparannus.

6 §

Metsänparannusvaroja saadaan käyttää:

- 1) metsänparannustöiden suunnitteluun;
- 2) metsänparannustöiden toteuttamiseen;
- 3) metsänparannustöissä tarvittavien erikoistyövälineiden sekä pienehköjen työkonien ja kuljetusvälineiden hankkimiseen;
- 4) kulotuksessa tarpeellisiin vakuutuksiin;
- 5) metsänparannustöiden tulosten turvaamiseen;
- 6) metsänparannustöiden kehittämistä välittömästi koskevaan kokeilu- ja selvitystoimintaan;
- 7) työssä havaitun virheen korjaamiseen; sekä
- 8) metsänparannushankkeen toteuttamisesta aiheutuneen vahingon korvaamiseen, milloin vahinko ei ole aiheutunut hankkeen osakkaan tuotuksesta.

Metsänparannusvaroja voidaan käyttää myös vesilain (264/61) ja yksityisistä teistä annetun lain (358/62) mukaisista toimituksista aiheutuvien hakijan maksettavaksi säädettyjen tai määrättyjen kustannusten ja maa-aineslain (555/81) edellyttämistä luvista ja tarkastuksista aiheutuvien kustannusten suorittamiseen.

7 §

Metsänparannusvaroja ei saa käyttää:

- 1) työhön, joka on yksityismetsälaissa (412/67) säädetty maanomistajan velvollisuudeksi, lukuunottamatta kulotusta ja vähäpuustoisien tai vähäarvoista puustoa kasvavan metsän uudistamista asetuksella säädettyissä tapauksissa ja metsän luontaista uudistumista edistävää työtä Lapin suojametsäalueella; eikä

- 2) työhön, joka on aiheutunut yksityismetsälain edellyttämällä tavalla todetusta metsän häviöksestä.

3 luku

Rahoitus

8 §

Kokonaan valtion lopullisiksi menoiksi jäävät kustannukset, jotka aiheutuvat:

- 1) metsänparannustöiden suunnittelusta ja työnjohdosta;

- 2) 6 §:n 2 momentin mukaisista toimituksista, luvista ja tarkastuksista;

- 3) erikoistyövälineiden, pienehköjen työkonien ja kuljetusvälineiden hankkimisesta;

- 4) kulotuksessa tarpeellisista vakuutuksista;

- 5) metsänparannustöiden tulosten turvaamisesta;

- 6) metsänparannustöiden kehittämistä välittömästi koskevasta kokeilu- ja selvitystoiminnasta;

- 7) työssä havaitun virheen korjaamisesta; sekä

- 8) vahingonkorvauksista.

Edellä 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin saadaan metsänparannusvaroja käyttää myös yhteisön ja säätiön hyväksi. Momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin käytetyt metsänparannusvarat peritään kuitenkin yhteistä ojitusta tai yhteishankkeena toteutettavaa metsätien tekemistä lukuunottamatta yhteisöiltä ja säätiöiltä takaisin siten, kuin ennakkorahoituksena saadun luoton maksamisesta on säädetty.

Edellä 1 momentin 7 ja 8 kohdan mukaan aiheutuvat kustannukset saadaan jättää valtion lopulliseksi menoksi vain, milloin se asian laatuun tai kustannuksiin nähden harkitaan kohtuulliseksi.

9 §

Muiden kuin 8 §:n perusteella valtion lopulliseksi menoksi jäävien kustannusten (*toteuttamiskustannukset*) rahoittamiseen voidaan hakemuksesta myöntää metsänparannusvaroista avustusta ja lainaa taikka yksinomaan avustusta tai lainaa. Siihen osaan kustannuksista, jota ei rahoiteta avustuksella tai lainalla, voidaan myöntää ennakkorahoitusta.

10 §

Kokonaan avustuksena voidaan suorittaa ne toteuttamiskustannukset, jotka aiheutuvat:

- 1) metsänviljelyssä käytettävien siementen, taimien ja muiden välttämättömien tarvikkeiden hankinnasta; sekä

- 2) lannoitteen hintaan sisältyvästä lannoiteve-rosta.

Kokonaan avustuksena voidaan suorittaa myös lisäkustannukset, jotka aiheutuvat metsänparan-

nushankkeen välttämättömästä toteuttamisesta työllisyyden, luonnonsuojelun tai metsien muun kuin puuntuotannollisen käytön vuoksi tavanmukaisesta työtavasta poiketen tai muulloin kuin tavanomaisena työ kautena.

11 §

Avustuksen suuruuden ja lainaehtojen määräämistä varten maa jaetaan vyöhykkeisiin siten, että avustuksen määrä on suurin metsätaloudellisilta olosuhteiltaan heikoimmilla alueilla. Avustuksen enimmäismäärä on 70 prosenttia muista kuin 10 §:ssä tarkoitetuista hankkeen toteuttamiskustannuksista, jollei 12—14 §:stä muuta johdu. Vyöhykkeistä ja niillä sovellettavista avustusprosentteista säädetään asetuksella.

12 §

Milloin metsänparannusvaroilla rahoitettavaan metsänuudistamiseen sisältyvän kulotuksen tai erillisenä hankkeena toteutettavan kulotuksen toteuttamiskustannukset muodostuvat asetuksella säädettävällä tavalla määrättäviä keskimääräisiä kustannuksia suuremmiksi, voidaan keskimääräiset kustannukset ylittäviin toteuttamiskustannuksiin myöntää avustusta 80 prosenttia.

13 §

Maanomistajalle, jolle voidaan myöntää lainaa, saadaan hakemuksesta myöntää lainan sijasta avustusta 40 prosenttia enintään 4 000 markan lainan määrästä ja 30 prosenttia 4 000 markkaa ylittävistä lainan määrästä, josta maanomistaja luopuu. Tämä avustus voidaan myöntää myös maanomistajalle, jolle ei voida myöntää lainaa sen pienuuden vuoksi.

Työvoimaministeriön, työvoiman käyttöä koskevien ohjeiden mukaisena työllisyystyönä toteutettavaan taimikonhoitotyöhön ja pystypuiden karsintaan voidaan myöntää *työllisyystyöavustusta*. Myönnettävän avustuksen ja 11 §:ssä tarkoitettua avustuksen yhteismäärä saa kuitenkin olla enintään 80 prosenttia avustuksen kohteena olevista muista kuin 10 §:ssä tarkoitetuista hankkeen toteuttamiskustannuksista. Työllisyysehtoihin töihin ei työllisyystyöavustuksen ohella myönnetä metsänparannuslainaa.

14 §

Milloin on kyse luonnontuhosta tai siihen rinnastettavasta alueen omistajasta riippumattomasta muusta syystä aiheutuneen vahingon johdosta olennaisilta osiltaan merkityksensä menettäneen metsänparannushankkeen uusimisesta ja

suunnitelman toteuttamisen edellytykset muutoin ovat olemassa, voidaan hankkeen toteuttamiskustannukset suorittaa kokonaan avustuksena metsänparannusvaroista.

15 §

Yhteisölle tai säätiölle voidaan myöntää toteuttamiskustannuksiin rahoitusta metsänparannusvaroista vain yhteisestä ojituksesta ja yhteishankkeena toteutettavasta metsätien tekemisestä aiheutuvien kustannusten suorittamiseen siten, että 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin kustannuksiin rahoitus myönnetään kokonaan avustuksena ja muihin kuin 10 §:ssä tarkoitettuihin toteuttamiskustannuksiin ennakkorahoituksena. Edellä sanottua sovelletaan myös tiekuntaan siltä osin, kuin sanotut kustannukset vahvistettujen tieyksiköiden mukaan kohdistuvat metsätien osakkaana olevaan yhteisöön tai säätiöön.

16 §

Yhteisessä ojituksessa voidaan sellaiselle hyödynsaajalle, joka ei ole vaatinut ojitusta tai yhtynyt tällaiseen vaatimukseen, myöntää edellä 10 ja 11 §:ssä tarkoitettua avustusta sen mukaan, kuin edellä tässä laissa on säädetty. Muu osa tällaisen hyödynsaajan maksettavaksi vesilain nojalla tulevista kustannuksista voidaan etukäteen suorittaa metsänparannusvaroista ja on valtiolla näiden kustannusten takaisinperimisessä samanlainen oikeus kuin vesilain mukaan ojittajalla.

17 §

Metsänuudistamista, kulotusta, taimikonhoitoa ja metsäojitusta varten myönnetty laina on maksettava takaisin toistaiseksi kuuden prosentin, pystypuiden karsintaa, metsätien tekemistä ja metsäojituksen kunnostusta varten myönnetty laina toistaiseksi kymmenen prosentin ja metsänlannoitusta varten myönnetty laina toistaiseksi kahdeksantoista prosentin vuotuismaksuin, ellei lainaa ole vuotuismaksulle asetuksella säädetyn vähimmäismäärän perusteella perittävä takaisin edellä mainittua suuremmin vuotuismaksuin.

Vuotuismaksusta luetaan lainan koroksi toistaiseksi kolme prosenttia maksamattomalle pääomalle lukuunottamatta metsänlannoitusta, jonka osalta korko maksamattomalle pääomalle on toistaiseksi viisi prosenttia. Muu osa vuotuismaksusta luetaan pääoman lyhennykseksi.

Myönnettävän lainan vähimmäismäärästä, viivästyskorosta, vuotuismaksujen suorittamisen alkamisajasta, vähimmäismäärästä ja kannosta, saamisen ylimääräisestä lyhentämisestä ja lainojen

muista ehdoista samoin kuin ennakkorahoituksena myönnetyn luoton ja 16 §:ssä tarkoitettujen muiden kuin kuin avustuksena suoritettujen varojen takaisin perimisestä säädetään asetuksella.

18 §

Metsänparannuslainaa myönnettäessä ja lainan takaisinperinnässä käsitellään saman maanomistajan samaan metsänparannushankkeeseen kuuluvia kiinteistöjä kokonaisuutena siihen saakka, kun kiinteistöt säilyvät samalla omistajalla.

19 §

Ennakkorahoituksena saatu luotto on maksettava takaisin valtiolle rahoituspäätöksessä määrättyssä ajassa, kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluessa luovutuskokouksesta tai loppuselvityksestä.

Ennakkorahoituksena saadulle luotolle on maksettava korkoa kaksitoista prosenttia vuodessa siitä lukien, kun luovutuskokouksesta tai loppuselvityksestä on kulunut 30 päivää.

4 luku

Metsänparannushankkeiden suunnittelu ja toteuttaminen

20 §

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa vuosittain metsänparannustöiden työohjelman. Työohjelman laadintamenettelystä ja sisällöstä säädetään asetuksella.

Metsähallitus asettaa tilitystä vastaan metsänparannusvarat metsälautakunnan käytettäväksi sekä päättää metsänparannusvarojen käyttämisestä 6 §:ssä mainittuihin tarkoituksiin lukuunottamatta 3 momentin nojalla metsälautakunnan ratkaistavaksi annettuja asioita.

Metsälautakunta ratkaisee sen käyttöön asetettujen määrärahojen puitteissa hakemukset, jotka tarkoittavat metsänparannusvarojen myöntämistä metsänparannussuunnitelmien laatimiseen ja toteuttamiseen.

21 §

Metsähallitus antaa metsänparannustoimintaa koskevat ohjeet ja valvoo metsänparannustoimintaa sekä metsänparannusvarojen käyttöä.

Keskusmetsälautakunta ohjaa metsälautakuntien käytännön metsänparannustoimintaa metsähallituksen antamien ohjeiden puitteissa sekä huolehtii metsänparannustöiden työmenetelmien kehittämisestä ja koulutustoiminnasta.

22 §

Metsänparannushankkeet suunnitellaan metsälautakunnan toimesta tai valvonnessa.

Metsänparannushankkeen toteuttaa maanomistaja, ellei maanomistaja anna toteuttamista metsälautakunnan tehtäväksi.

23 §

Milloin maanomistajan hakeman metsänparannushankkeen suunnitteluun ei voida ryhtyä tai suunnitelmaa ei voida laatia maanomistajan haluamalla tavalla, metsälautakunnan on annettava maanomistajan pyynnöstä asiasta kirjallinen päätös.

24 §

Jos metsäojitus tai metsäojituksen kunnostus taikka metsätien tekeminen toteutetaan yhteisenä hankkeena, osakkaiden on valittava yksi tai useampi toimitsija edustamaan osakkaita hanketta koskeissa asioissa.

25 §

Metsänparannushankkeen valmistuttua on pidettävä luovutuskokous tai annettava loppuselvitys siten kuin asetuksella säädetään.

26 §

Maanomistajan, joka on tyytymätön hankkeen toteuttamistyöhön, tulee, jos hankkeen johdosta pidetään luovutuskokous, esittää huomautuksensa tai vaatimuksensa tässä kokouksessa. Jos luovutuskokousta ei pidetä, maanomistajan tulee esittää huomautuksensa tai vaatimuksensa metsälautakunnalle vuoden kuluessa loppuselvityksen tiedoksisaannista. Jos maanomistaja kuitenkin voi osoittaa, että kyseessä on sellainen virhe, jota hän ei ole voinut hanketta luovutettaessa havaita, voi maanomistaja tehdä huomautuksensa tai vaatimuksensa viimeistään kolmen vuoden kuluessa luovutuskokouksesta tai loppuselvityksen tiedoksisaannista.

Metsälautakunnan tulee huomautuksen tai vaatimuksen saatuaan selvittää, onko hanketta jatkettava tai korjattava, sekä päättää metsänparannusvarojen myöntämisestä hankkeen jatkamiseen tai korjaamiseen.

5 luku

Vastuu valtion saamisesta

27 §

Kiinteistö on sen osalle tulevasta metsänparannusrahoituksesta aiheutuvan valtion saamisen ja sen koron panttina.

Tiekunnalta tai yhteismetsän osakaskunnalta ei vaadita 1 momentissa tarkoitettua tai muutakaan vakuutta. Eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista annetussa laissa (204/40) tarkoitettun alueen osalle tulevan valtion saamisen ja sen koron vakuudeksi on asetettava metsähallituksen hyväksymä vakuus.

Jos yhteismetsä jaetaan osakastilojen kesken tai myydään osakasten hyväksi ja yhteismetsän osakaskunta on laiminlyönyt valtion saamisen maksamisen, tulee kukin osakastila pantiksi sille osalle yhteismetsän osakaskunnalta olevasta valtion saamisesta ja sen korosta, joka vastaa osakastilan osuutta yhteismetsään.

Kun yhteismetsälain (485/69) 5 §:ssä tarkoitettu lupa yhteismetsän jakamiseen tai myymiseen on myönnetty, voi metsähallitus määrätä yhteismetsän osakaskunnalta olevan valtion saamisen korkoineen erääntyväksi maksettavaksi heti.

28 §

Panttina olevan kiinteistön omistaja vastaa velallisena valtion saamisesta.

29 §

Jos tämän lain mukaan panttina oleva kiinteistö esitetään, metsälautakunta voi hakemuksesta vapauttaa osittamalla muodostetun kiinteistön vastaamasta valtion saamisesta taikka jakaa saamisen osittamisessa muodostuneiden kiinteistöjen kesken. Tämä toimenpide saadaan suorittaa vain, jos panttioikeuden kohteeksi jäävien kiinteistöjen omistajat siihen suostuvat eikä valtion saamisen takaisin periminen vaarannu.

Hankkeen luovutuskokouksen tai loppuselvityksen jälkeen tässä pykälässä tarkoitettut toimenpiteet suorittaa metsähallitus.

30 §

Jos hankkeen kustannusten jako, jota ei ole vahvistettu muun lainsäädännön nojalla, havaitaan virheelliseksi, metsälautakunta voi oikaista jakoa. Ennen oikaistamista on niille, joiden oikeuksiin toimenpide saattaa vaikuttaa, sekä tarvittaessa asianomaisille toimitsijoille varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Jakoa oikaistaessa saadaan

muuttaa avustuksen, lainan ja ennakkorahoituksen keskinäisiä suhteita. Oikaisua suoritettaessa lainan määrää saadaan lisätä vain siltä osin kuin se ei ole erääntynyt maksettavaksi.

Jos velvollisuuteen osallistua metsänparannushankkeen kustannuksiin määrätään muun kuin tämän lain nojalla muutoksia, metsälautakunta voi hakemuksesta muuttaa kiinteistölle kohdistuvan valtion saamisen osittelua siltä osin kuin saaminen ei ole erääntynyt.

Luovutuskokouksen tai loppuselvityksen jälkeen tässä pykälässä tarkoitettut toimenpiteet suorittaa metsähallitus.

31 §

Jos metsänparannussuunnitelman laatiminen on keskeytetty sen johdosta, ettei suunnitelmaa pyytänyt halua sitä jatkettavan, tai jos tehty suunnitelma on maanomistajasta riippuvasta syystä osaksi tai kokonaan jäänyt toteuttamatta siinä asetetussa määräajassa eikä toteuttamatta jättämiseen ole esitetty pätevää syytä, voi metsähallitus määrätä, että suunnitelman laatimisesta aiheutuneet kustannukset on osaksi tai kokonaan suoritettava takaisin.

32 §

Rahoituspäätöksen antanut metsälautakunta voi peruuttaa rahoituksen tai muuttaa sitä koskevaa päätöstä siltä osin kuin työtä ei ole tehty, jos on ilmeistä, että aluetta, jolle on laadittu metsänparannussuunnitelma, tullaan käyttämään siten, että sen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyy.

33 §

Kun rahoituspäätös on annettu, asianomaiselle tuomarille on viipymättä lähetettävä ilmoitus 27 §:ssä tarkoitettun panttioikeuden merkitsemisestä kiinnitysrekisteriin. Ilmoitus on lähetettävä myös 29 ja 30 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä silloin kun panttioikeus kohdistuu kiinteistöön, josta ei aiemmin ole tehty kyseistä hanketta koskevaa ilmoitusta. Ilmoitus tehdään vain asetuksella säädettävää määrää suuremmasta lainast.

Kun kiinnitysrekisteriin merkitty valtion saaminen on maksettu kokonaan takaisin tai kiinteistö muutoin vapautuu panttioikeudesta, maksun vastaanottaneen tai muun toimenpiteen suorittaneen viranomaisen on viipymättä lähetettävä ilmoitus asianomaiselle tuomarille, jonka on tehtävä vapautumisesta merkintä kiinnitysrekisteriin.

34 §

Holhooja saa ilman holhouslautakunnan ja oikeuden lupaa vajaanlaisen puolesta ottaa metsänparannusvaroista lainaa ja ennakkorahoituksena myönnettävää luottoa, josta holhottavan kiinteistö on panttina.

Metsänparannuslainaa ja ennakkorahoituksena myönnettävää luottoa otettaessa ei tarvita avoliittolain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettua suositusta.

35 §

Tämän lain mukainen valtion saaminen saadaan ulosottaa panttina olevasta kiinteistöstä samalla etuoikeudella kuin kiinteistöstä menevistä julkisoikeudellisista suorituksista on voimassa siitä riippumatta kuinka kauan saaminen on ollut maksamatta.

Valtion saaminen saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

6 luku

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus

36 §

Metsänuudistamisesta, metsäojituksesta, metsäojituksen kunnostuksesta tai metsätien tekemisestä hyötyä saanut maanomistaja on velvollinen huolehtimaan toimenpiteen kohteena olleen alueen tai metsätien hoidosta ja kunnossapidosta kaksikymmentä vuotta hankkeen luovutuksesta tai loppuselvityksen tiedoksisaannista lukien. Milloin kiinteistö siirtyy uudelle omistajalle, tälle siirtyy myös hoito- ja kunnossapitovelvollisuus. Metsälautakunnan tulee valvoa hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden noudattamista.

37 §

Jos metsänuudistamis-, metsäojitus- tai metsäojituksen kunnostusalueen hoito taikka metsätien kunnossapito on laiminlyöty, tulee metsälautakunnan kehottaa hoito- ja kunnossapitovelvollista korjaamaan laiminlyönti määräajassa.

Milloin 1 momentissa tarkoitettua laiminlyönnin johdosta metsänparannustoimenpide on vaarassa menettää huomattavalta osalta merkityksensä eikä maanomistaja ole määräajassa noudattanut annettua kehoitusta, metsähallitus voi päättää, että hankkeeseen myönnetty metsänparannusvarat osaksi tai kokonaan peritään takaisin kuten ennakkorahoituksesta on säädetty, ja että

36 §:n mukainen hoito- ja kunnossapitovelvollisuus lakkaa.

7 luku

Erinäisiä säännöksiä

38 §

Jos metsän uudistusaluetta taikka metsäojituksen tai sen kunnostuksen hyötyaluetta on alettu käyttää siten, että alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaisilta osin estyy, metsähallituksen on asiasta tiedon saatuaan määrättävä metsänparannuslaina ja ennakkorahoituksena myönnetty luotto alueen osalta heti maksettavaksi takaisin. Jollei hankkeen toteuttamisesta ole kulunut kahtakymmentä vuotta, metsähallitus voi määrätä, että maanomistajan on maksettava valtiolle osaksi tai kokonaan alueen osalle myönnetty avustus lukuunottamatta 10 §:n 2 momentin ja 13 §:n 2 momentin mukaista avustusta. Metsähallituksen tehtyä tässä tarkoitettua päätöksen lakkaa alueen 36 §:n mukainen hoito- ja kunnossapitovelvollisuus.

39 §

Jos metsänparannusvaroilla rahoitettu metsänuudistaminen, metsäojitus tai metsäojituksen kunnostus taikka metsätien olennaisilta osin menettänyt merkityksensä luonnontuhon, maanomistajasta riippumattomasta syystä aiheutuneen kulon tai muun syyn taikka vahingon välttämiseksi tarpeellisista toimituksista aiheutuneiden vahinkojen johdosta, eikä metsänparannustyön uusiminen 14 §:n mukaisesti ole tarkoituksenmukaista, metsähallitus voi hakemuksesta päättää, että tuhon kohteeksi joutuneen alueen taikka metsätien hoito- ja kunnossapitovelvollisuus lakkaa ja että metsänparannuslainan enemmästä perimisestä luovutaan.

40 §

Metsälautakunnan 20 §:n 3 momentin, 23 §:n, 26 §:n 2 momentin, 29 §:n 1 momentin, 30 §:n 1 momentin tai 32 §:n nojalla antamaan päätökseen, jollei kyseistä päätöstä ole 45 §:n 2 momentin nojalla määrätty alistettavaksi metsähallituksen vahvistettavaksi, saadaan hakea valittamalla muutosta metsähallitukselta. Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava metsälautakunnalle. Metsälautakunnan on toimitettava viivytyksettä asiakirjat sekä lausuntonsa valituksesta keskusmetsälautakunnalle, jonka on toimitettava ne edelleen lausuntonsa kera metsähallitukselle.

Metsähallituksen tässä momentissa tarkoitetuista valituksista antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Mikäli metsähallitus tai metsälautakunta katsoo tarpeelliseksi taikka maanomistaja vaatii, on 23 §:ssä, 26 §:ssä ja 37 §:ssä tarkoitetuissa asioissa suoritettava katselmus, jonka suorittaa keskusmetsälautakunnista ja metsälautakunnista annetun lain (/) 12 §:ssä tarkoitettu katselmus-toimikunta.

Muutoksenhaussa on noudatettava soveltuvin osin muutoksenhausta hallintoasioissa annettua lakia (154/50).

41 §

Jos omistusoikeus kiinteistöön on ennen luovutuskokousta tai loppuselvitystä siirtynyt yhteisölle tai säätiölle, jolle ei saada myöntää lainaa, on kiinteistön osalle tuleva laina tai kiinteistölle vahvistettujen tieyksiköiden mukaan kohdistuva osuus tiekunnalle myönnetystä lainasta maksettava takaisin valtiolle siten kuin ennakkorahoituksesta on säädetty. Milloin omistusoikeus siirtyy edellä tarkoitettulle yhteisölle tai säätiölle luovutuskokouksen tai loppuselvityksen jälkeen, metsälautakunnan on omistajanvaihduksesta tiedon saatuaan ilmoitettava asiasta metsähallitukselle lainan perimiseksi heti kokonaisuudessaan takaisin valtiolle.

42 §

Jos henkilön, joka on velvollinen maksamaan valtion saamisen takaisin, maksukyky on hänen ja hänen perheensä käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen erityisistä syistä, kuten elatusvelvollisuuden, työttömyyden tai sairauden johdosta olennaisesti alentunut, metsähallitus voi myöntää lykkäystä valtion saamisen takaisin maksamiseen. Lykkäys voidaan myöntää enintään kahden vuoden ajaksi kerrallaan ja yhteensä enintään kahdeksan vuoden ajaksi. Siltä ajalta, jonka lykkäys kestää, ei valtion saamiselle peritä korkoa.

43 §

Tämän lain nojalla saadut etuudet eivät ole veronalaisia.

44 §

Tämän lain täytäntöönpanon yleinen johto kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle.

45 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Asetuksella säädetään, milloin metsälautakunnan 20 §:n 3 momentin, 23 §:n, 29 §:n 1 momentin, 30 §:n 1 tai 2 momentin, 32 §:n tai 37 §:n 1 momentin mukainen päätös tai toimenpide on alistettava metsähallituksen vahvistettavaksi.

46 §

Tämä laki, jäljempänä *uusi laki* , tulee voimaan päivänä kuuta 198 , ja sillä kumotaan 15 päivänä syyskuuta 1967 annettu metsänparannuslaki (413/67), jäljempänä *vanha laki* , siihen tehtyine muutoksineen.

47 §

Metsänparannusvaroja saadaan käyttää vanhan lain mukaisesti vuoden 1990 loppuun sellaisen metsänparannushankkeen rahoittamiseen, jota koskevan suunnitelman kenttätyöt on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Metsänparannusvaroja saadaan käyttää vanhan lain 6 §:n 4 momentissa tarkoitettua valtaoajan rahoittamiseen sanotussa laissa säädetyin ehdoin vuoden 1990 loppuun.

Niitä varoja, jotka valtion tulo- ja menoarviossa on myönnetty käytettäväksi vanhan lain tarkoituksiin, saa käyttää myös tämän lain tarkoituksiin.

Vanhan lain nojalla syntyneiden oikeuksien ja velvollisuuksien samoin kuin sanotun lain nojalla rahoitettujen töiden osalta on noudatettava aikaisempia säännöksiä, lukuunottamatta toimitelmia ja menettelyä koskevia säännöksiä, joiden osalta tämän lain säännöksiä voidaan soveltaa niihinkin tapauksiin, joissa muutoin sovelletaan aikaisempia säännöksiä.

Mitä 30, 36, 37, 39, 40 ja 42 §:ssä on säädetty, voidaan soveltaa niihinkin tapauksiin, joissa muutoin sovelletaan aikaisempia säännöksiä.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri Toivo Yläjärvi